

Dōponius Laetus de
Romanae Urbis ve
 tustate nouiter im
 p̄ssus / ac p̄ **M**ari
 anū d̄ **B**lāche
 llis **M**raene
 stinū emē
 datus.

1536. 14. Marty. f. 1

Dg
450
1151

Coll. rom. 18

Dg 450-1151

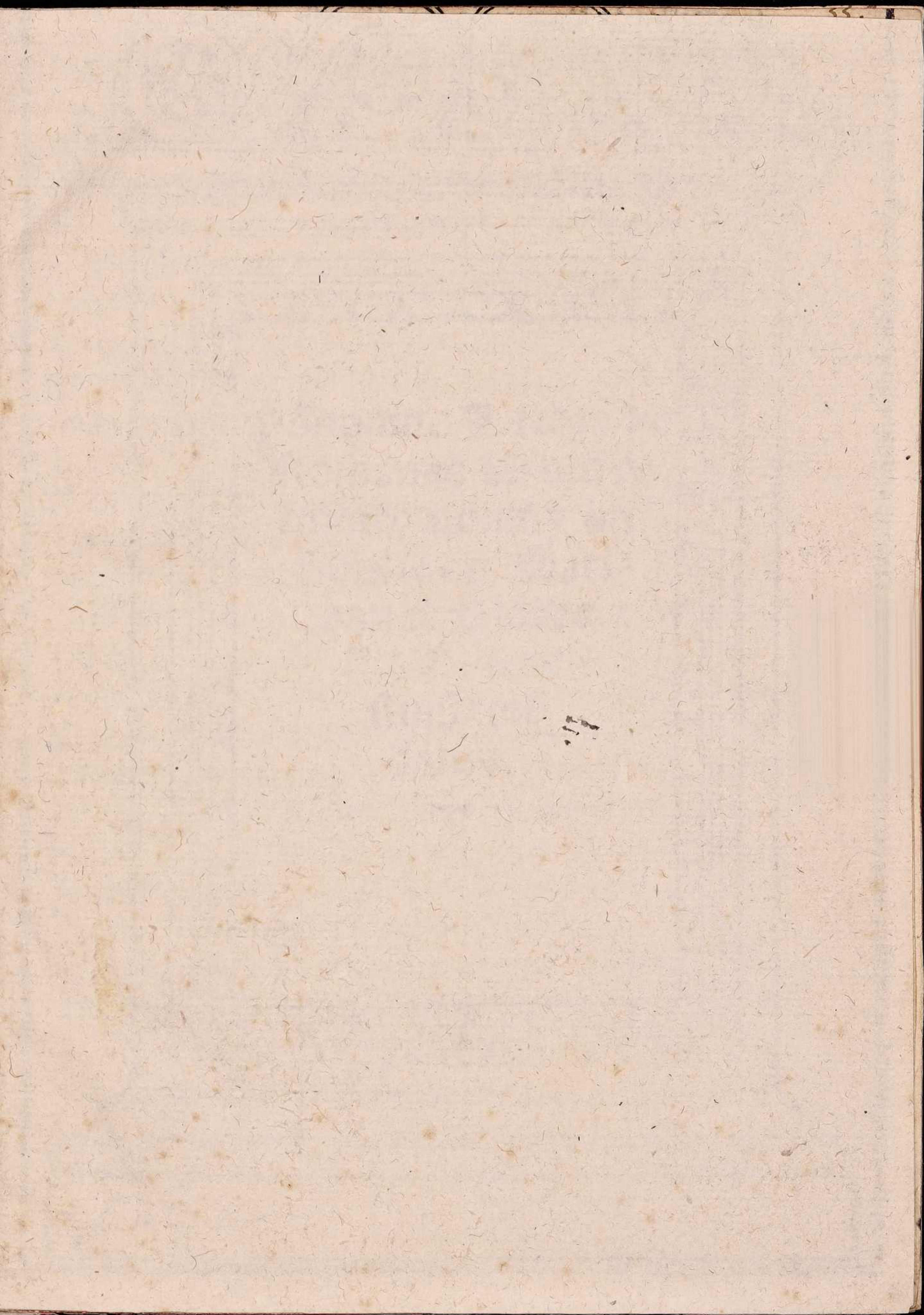
Schmidt 580

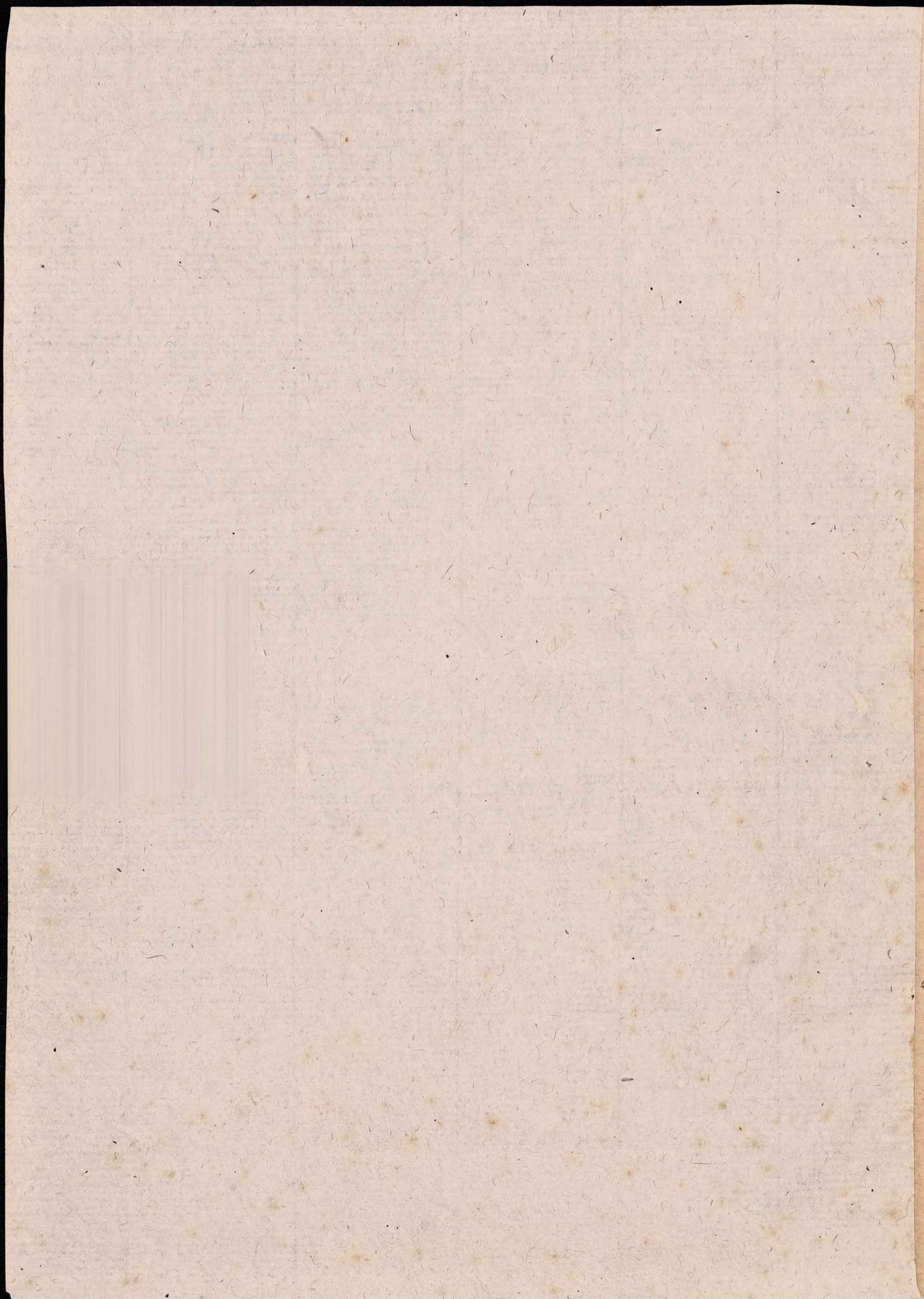
Coll. Rom. 18 [Pomponius Sertus,
Julius]

gescannt

X

Mōponius Laetus de
 Romanae Urbis ve
 tustate nouiter im
 p̄ssus / ac p̄ Mari
 anū d̄ Blāche
 llis Draene
 stinū emē
 datus.

1536. 14. Marty. f. 1

Camillo de Porcariis Basilicæ sancti Petri de Vr
be Canonico Iacobus mazochius Romanæ
Achademiæ Bibliopola Salutem.

Abebis & tu quoq; doctissime atq; humanissi
h me Camille aliquod ex formis librariis officii/
næ nostre meæ in te obseruantia & uolūtatis te
stimoniū: quod si impar fuerit tuis erga me benefici/
is plurimis & maximis/eandē tuā implorabo huma
nitate ut æqui boniq; faciat: quam sepe alias ī meis
temporibus promptā mihi & paratā sum expertus:
quanq̄ si in hac quasi allegatiōe noui de uetustatibus
urbis uoluminis/merita uirtutis tuæ/seiūctim ab offi
ciis amicitiaē nostræ expēdere ipsa per se uoluerō: cui
dignius q̄ tibi hæc Pomponii læti elucubratiō de anti
quitatibus urbis Romæ dedicetur: qui ī eadem Ro/
mana Ciuitate ita nobilitate prestas/ut multo eminē
tius excellas uirtute: cuius singularis doctria optimis
ac modestissimis moribus coniuncta est: qui tātā ob
tines humanitatem & in fouēdis amicis subleuādisq;
īdustriam/ut difficile admodum sit iudicatu: utrum
in remissione iucundior/an in occupatione sis diligē
tior. Sed qd ago/qui me in pelagus tuarū laudū mer/
sum ire conor. Habebo igitur ad rē ppositā receptū
ut te magnopere rogem: quam uolūtatem mihi aliis
in rebus prestitisti/eādē ī hoc munere: sane q̄ exiguo
mihi uti nunc prebeas Vale.

Julius Pomponius Læti
M. B. 1757. 1. 1. 1.

AMPHITHEATRUM.

In media urbe amphitheatrum ichoatum a Vespasiano: perfectum a Domitiano cum incrustatione intrinsecus & extrinsecus cum signis: & in singulis superioribus arcibus erant statuae marmoreae illic fiebant ludi: sub tanto edificio subsunt cloacae adeo ut pars aedificii sustineatur a cloacis: ab latere aedificii uersus septentrionem & orientem erat uia publica strata lapidibus quadratis & magnis: amphitheatrum nunc appellatur Colosseum a Colosso qui ibi erat. Est autem Colossus magna statua: quando ludi fiebant aedificium linteis operiebatur.

*Colosseum
Colossus.*

BUSTA GALLICA.

Post Capitolium inter septentrionem & orientem est locus appellatus busta gallica ubi galli magna copia a Camillo interfecti fuerunt & ibi habent sepulchra. locus nunc dicitur portogallo.

Portogallo

AESCVLAPII & Concordiae templum.

In horto sanctae Mariae nouae est uestigium templi aesculapii & concordiae.

ARCUS CONSTANTINI.

In radicibus montis Palatini uersus colosseum est arcus Constantini principis cum uictoriis alatis qui profligauit mascetiium filium maximiiani. is constantinus fuit britannicus.

SEPTIZONIUM SEVERINI.

In templo sanctæ Luciae sub colle sancti Gregorii est septizonium Severini dictum a septem zonis,

SUBURA.

Subura incipit inde ubi est Colosseus & producitur usq; ad Exquilias.

IOVIS SIMVLACHRVM.

Fragmentū minimæ rotūditatis prope Colosseū circumerat marmoribus super erat iouis simulachrū.

IOVIS STATORIS TEMPLVM. ET DOMVS CICERONIS.

In ea parte Palatini montis: quæ aspicit circum maximum fuit templū Iouis statoris: prope quod fuit domus ciceronis.

TEMPLVM PACIS.

Post palatium statim uersus Septentrionem sunt ruinae templi pacis: quod templū post bella ciuilia Vespasianus ædificauit.

DOMITIANI STATVA.

Inter capitolium & palatium ubi remanserūt tres columnæ altæ erāt tresdecim falcis ornatae. Super has columnas erat statua equestris aurei: & sub pedibus erat Rhenus fluius Germaniæ de qua triumphauit.

APERTURA TERRÆ CURTII
ET TEMPLVM VVLCANI CVM
SCIPHO QVI TENVIT ROMV
LVM ET REMVM.

In eodem loco fuit olim illa apertura terræ in quã se
dimisit curtius ornatus unacũ equo: terra statim coi-
uit/ & pestis euanuit. iste locus est í parte fori Roma-
ni circum quod fuerunt multa templa & ornamẽta:
inter que templum Vulcani/ ante quod templũ pen-
debat sciphus qui tenuit Romulum & Remum.

PORTICVS ANTONINI ET FAUSTINE

Prope forum ubi nunc est hospitale aromatoriorũ fu-
it porticus antonini imperatoris & Faustinae.

SATVRNI ET OPIS TEMPLVM
Sub capitolio est parua ecclesia: quæ diruta imminet
Hospitali sanctæ Mariæ de porticu: ubi fuit templũ
Saturni & Opis eius uxoris. in quo templo fuit ara-
rium populi Romani.

SEVERI IMP. ARCVS.

In radicibus capitolii uersus aquilonẽ & zephyrũ ad
hortum æstiuũ est arcus Seueri imperatoris.

IUNONIS MINERVAE TEM-
PLVM ET CONCORDIAE.

Prope fuit iunonis monetæ templum & cõcordiæ in-
de fuerunt multi gradus ad capitolium.

CARCER TULLIANVS.

In radicibus Capitolii super forum Romanū uersus septentrionem est carcer/nunc dicitur sancti Petri fuit illa pars carceris/quam cōstruxit Tullus hostilius & appellabatur Tullianum.

CARCER PLEBIS.

Ex altera parte capitolii uersus meridiē ubi est ecclesia sancti Nicolai in Carcere fuit postea ibi edificatus carcer & a Claudio decemuiro quē appellauit carcerem plebis Romanæ.

THEATRVM MARCELLI.

Vbi nunc est domus Sabellorum fuit olim theatrum Marcelli.

VELIA ET DOMVS CATILINAE

Illa pars Palatini mōtis quæ uidet forum Romanū appellatur Velia/quia ibi pastores antiqui ante cēsuram ouium uellebant lanam ex ouibus eadē pars habuit domū Catilinæ & Catuli.

AEDIFICIUM NERVAE IMP.

Inter capitolium & exquilias uersus Arā cæli adhuc sunt magna ædificia cum inscriptiōe ædificii Nervaē imperatoris.

FORVM TRAIANI ET PORTICVS

Inter capitolium & quirinalē collē ab ædificio Nervaē

usq; ad columnam coelidem & radices capitolii fuit
forum Traiani/circū quod erant ornamenta innume/
rabilia quæ fuerunt aducta ex toto orbe terrarū uer/
sus occasum porticus cū amplis & excelsis colūnis
& cū magnis epistiliis/adeo mirabile opus fuit ut q
intuerentur non potuerint adduci ad credendū illa
esse facta manibus hominum sed gigantū. Pars tota
quæ uergit ad occasum quia mons Quirinalis ipe/
diebat tota excisa fuit & solo æquata/ne forū spacio
fraudaretur.

Columna
coelis

COLUMNA IN FORO TRAIANI.

Columna quæ est i foro Traiani est erecta a populo
Romano honore traiani post uictoriā Dacis & ipse
Traianus columnam non uidit, concessit enim ad in
dicendam expeditionem.

PANTEHON.

Vbi nunc est sancta Maria rotunda ibi fuit Pantheō
dedicatum ioui ultori:cuius tegmē fuit ex laminis ar
genteis. illas laminas substulit constantinus nepos
Eraclii ueniens ad urbem.

ANTIPATHEN.

Antipathen appellatur protiriō idest locus ante por
tam templi quod. M. agrippa fecit. Antiqui in oīa
templa ingrediebātur per gradus ascendendo/in unū
tantum descendebant.

CONSI TEMPLVM.

In templū quod in honorē Consi, i. dei cōsiliorū fuit

Consilius

ædificatūm descendebatur pluribus gradibus & nul-
lis ascendebatur.

TEMPLVM BONI EVENTVS.

Prope supradictū Pantheon erat templū boni euētus
& ædificia prope pātheon sunt ruinæ. M. agrippæ &
extēdunt usq; ad domū quæ fuit cardi. Spoletini.

THERMAE NERONIS.

Ædificia quæ sunt ad sanctum eustachiū fuerūt ther-
mæ Neronis postea instaurate ab alexādro imperato-
re & dictæ alexandrinæ.

CAMPVS MARTIVS.

Vbi est ecclesia sancti Laurētii in Lucina cū hortis ubi
fuit Cāpus martius appellat⁹ ī quo habebāt comitia
& ubi est domus noua facta quæ ē capellanorū cuius-
dam capellæ sancti Laurētii fuit basis nominatissima

HOROLOGIVM.

In campo martio ubi est epitaphiū capellanorū ibi
fuit effossum horologium quod habebat septem gra-
dus circum: & lineas distinctas metallo inaurato & so-
lum cāpi erat ex lapide amplo quadrato: & habebat
lineas easdē: & in angulis quattuor uēti ex opere mu-
suo cum inscriptione ut boreas spirat.

COLLIS HORTVlorum ossa Neronis.

Collis qui surgit a dextris eundo ad sanctam Mariā
de populo uocatur collis hortulorum: ī quo sepulta

fuerunt ossa Neronis: pars quæ subiacet plana uergens
ad austrum & libyn habebat hortos & tota humida.

PINCIVS.

Locus ille qui uidetur esse mons supra flumen appel
latur Pincius a quodam Ciue ex colle hortulorum cã/
didati descendebant albis uestibus qui erant petituri
magistratum.

DOMVS MARTIALIS.

Inter collum Quirinalẽ & hortulos est locus depres
sus: ubi nunc est uinea quæ appellatur Pila tyburtina
prope quam fuit domus Martialis: uñ.

Sed tyburtinæ sum proximus accola pilæ

Qua uidet antiquũ rustica Flora louem.

Ista pila nũc uocatur Tybur uetus: antiqui cogitauerunt
a porta collina protẽdere mœnia usq; ad pontẽ
miluium per montes propter suauitatem istius plani
tici: sed Aruspices uetuerunt/qa nõ licebat circa Urbẽ
comitia facere & legere milites.

EQVI DVO ET STATVAE & Cybele

Exeundo a domo Pomponii eũdo per dorsum mō
tis quirinalis uersus Septentrionẽ sunt duo equi cum
statuis marmoreis: qui missi fuerunt a Tiridate Rege
Armenia ad Neronem imperatorem. Sũt tres statuæ
Constantinorũ sedẽtes tenentes cornucopiae sinistra
manu: hæ sunt statuæ deorũ fluminum/significat re/
rum copiam. Est & Cybele sedẽs super duobus leoni
bus turrata quia præest turribus & castris.

VBI FIEBANT FLORALIA.

Eundo a/sinistris est uallis inclusa parietibus ubi fiebant Floralia & mons a/dextris habet domū Cardinalis Neapolitani ea est pars Quirinalis mōtis/& uocatur mōs Clatræ & Appolinis. Mons a/dextris uocatur Capitolium uetus/& pars est Quirinalis ubi fuit templū iouis antiqui quod templū Capitolinū.

TEMPLVM HERCVLIS ET Q VIRINI

In medio fere dorso a/sinistris fuit templū Quirini Quidam othomedio lanēsis Senator urbis expoliavit templum & ex ornāmētis facti sunt gradus in ara cœli/& gradus quibus ascenditur Capitolium.

VICVS ET STATVA MAMVRIT.

Adhuc per dorsum Quirinalis ubi est tēplū sanctæ Sufinnæ a/sinistris ibi fuit uicus Mamurii/& ibi erat eius statua. Fuit autē Mamurius faber ærarius/qui fecit ancilia Numæ pompilii. Est autem ancile scutū longius q̄ latius quasi ambe cisum. Post templū ubi fuit ecclesia sancti Sabini ibi fuit Salustii forum.

PORTA COLLINA.

In ipso colle Quirinali est porta collia quæ diu fuit ultima porta Urbis/& mœnia nō multo spacio extēdebantur uersus occasum & erat finis.

LOCVS SVPPLICII ET VIRGINVM VESTAE.

A sinistra intrinsecus euntibus est locus editus & eleuatus/ubi erat antrum artificio factum testudinatum cum exiguo foramine unde mittebant uestales quæ commiserant impudiciam/& ne pirent fame in antro erant excauatæ duæ paruæ finestræ: in altera erat lucerna accensa: in altera lac & aqua/postea populus mittebat terram quousq; terra ad summitatem perueniret foraminis ita moriebatur illic sacerdotes cum uestibus sacerdotalibus priusq; hoc fieret: Intrinsecus ante portam auferiebatur sacra mortalibus. & postea agrediebant portam sed non poterant uertere caput: deinde non licebat exire sacerdotem per illam portam per unum annum: & totus populus ea die in luctu erat.

VIA SALARIA.

Via extrinsecus Salaria uocatur qua Sabini ferebant salem ex Vrbe.

HORTI SALUSTIANI.

Intrinsecus a porta Collina a sinistris est uallis longa ubi fuerunt horti Salustiani circumdati pulcherrimis ædificiis qui fuerunt non modo morum sed et propter sumptum & ornatum ædificiorum satis amari & aquæ subterraneæ manu factæ irrigabant hortos.

DE VIA Nomentana/Viminali/& Quirinali.

Prope portam Viminalē quæ est proxima portæ colline cōiungunt duo colles Viminalis & Quirinalis extra portam uiminalē incipit uia quæ uocatur Nomentana

VIMINALIS ET EXQUILIAE.

Viminalis collis a Ioue uimineo dictus / & Exquiliae ab excubado confunduntur qui sunt duo montes urbis

TEMPLUM QUIRINI.

signum alibi
Vbi sunt thermæ Diocletiani & Maximiani quæ non fuerunt inchoatæ ab ipsis sed a Veteribus: inter ipsas thermas a Septentrione fuit templum Quirini quod dorsum quirinalis appellatur alta semita.

BALNEA PAULI.

In descensu Quirinalis montis uersus meridiem ubi nunc est domus de Comitibus & turris militiæ fuerunt balnea L. Pauli.

THERMAE CONSTANTINI.

In ipso colle quirinali erant thermæ Constantini imperatoris quæ extendebantur usque ad domum de Coluna.

VALLIS QUIRINALIS ET DOMUS POMPONII ATTICI.

Inter uiminalem & quirinalem uallis est Quirinalis dicta ibi est sancti Vitalis templum: ubi Romulus apparuit ante lucem proculo cum ascenderet in caelum ubi fuit domus Pomponii Attici.

PUTEVS PROBÆ.

In eo Quirinali est templum sanctæ Agathæ: & in ipsa ualle non longe a templo sancti Vitalis est puteus qui

39
dicitur puteus diuæ Probæ: nā proba uirgo eū fecit.

LAVACRVM MAGRIPPINAE.

In ascensu Viminalis collis uersus Septentrionem est templū sancti Laurētii panispernae ubi lauacrū agrippinae matris Neronis: quod lauacrum postea magna impensa Hadrianus Cæsar instaurauit: ibi nunc sunt moniales.

TURRIS MOECENATIS.

In uia quæ est post thermas inter Oriētē & aquilonē ubi est ascēsus in illa parte eminētiori fuit turris mœcenatis: unde Nero dicitur inspexisse incendiū urbis.

CAMPVS EXQVILINVS.

Sub illa turri uersus Septentrionē est campus Equilinus ubi olim comburebantur cadauera mortuorum cuius rei nidor multum Vrbi nocebat. augustus qui studuit emendare aerem consensu Po. Ro. & Senatus cōcessit campū Mœcenati ubi faceret pulcherrimos hortos. nūc appellatur campū uarium q̄ ibi postea detinebantur animalia.

PORTA EXQVILINA & Viminalis.

In hoc campo sunt duæ portæ Urbis: altera uocatur Exquilina quæ est clausa: altera Tyburtina. inter hāc portam & portam Viminalē erat porta quæ uocabatur porta iter aggeres: quæ nūc est clausa: ubi uia erat satis munita itrinsecus. E/ regiōe huius portæ erat arcus Gordiani imperatoris.

PVTICVLAE.

Extra portam exquiliã uel exquilinã erat locus qui dicebatur puticulæ: ubi erant frequẽtes putei quibus condebantur ossa conbustorum.

PORTA SANCTI LAURENTII.

Porta sancti Laurẽtii est in aquæductu & externis nõ porta.

AD VERBUM PILEATVM.

Iuxta portam sancti Laurẽtii ad dextram exuntibus est templũ sanctæ Viuianæ & sex miliũ martyrũ ubi uocabatur antiquitus ad uerbum pileatum/ q̄ ibi fuit imago urfi habentis pileum in capite.

DVO TROPHÆA.

Post ecclesiam sancti eusebii est pars ædifici ubi sunt duo tropheæ idest spolia hostium: Alterum trophæũ habet toracem cum ornamentis & clypeis ante imaginẽ uictoriæ. Alterum habet instrumenta omnia ad pugnandum & clypeos & habet uestes.

GALIENI IMP. MONVMENTVM

Vbi est ecclesia sancti Viti est arcus dirutus cum monumento Galieni imperatoris.

THERMAE TITI ET VESPASIANI.

Post ecclesiã sancti Martini uersus orientem sunt ruinae thermæ Titi & Vespasiani: ruinae cisternæ termarũ Titi uocat nunc capocces. i. capaces aquarũ.

PHILIPPI IMP. THERMAE.

Post thermas Titi inter aquilonē & eorum sunt thermæ philippi imperatoris. Post est uallis inter exquilias & Cœlium montem/ quæ ducit ad portam sanctæ Crucis/ quæ est pars aquæductus.

VIA PRAENESTINA.

Via quæ est extra portam sanctæ Crucis uocatur prænestina.

EXQUILIAE.

Exquilie incipiunt a templo sancti Petri a/uinculis & protenduntur usq; ad ecclesiam sanctæ Crucis inde ad thermas Dioclitiani illinc circum eundo includit ecclesiam sanctæ Mariæ maioris/ prope quam erat basilica Sicimini Romani & sanctæ Praxedis usq; ad sanctum Petrum a/uinculis.

COELIVS LATERANENSIS.

Cœlius mons incipit ab ecclesia sancti ioh. Lateranē. a familia Lateranorū sic dicitur: & finit ubi est ecclesia sancti Gregorii: & est magni ambitus/ & includit ecclesias quattuor coronatorū/ sancti Stephani rotūdi/ sancti iohannis & pauli/ sancti petri marcellini i radicibus montis cœli supra est quadruuiū iter cœliū & exquilias. Cœlius appellatus a/ quodā ciue Cœlio uibēno qui præstitit aurum Romanis contra Sabinos.

PORTA COELIMONTANA.

Porta cœlimōtana appellatur illa quæ est sub sancto

iohanne. extra quam est uia Campana.

PORTA METRODORI & Cœlicolus
Inter portam cœlimōtanā & portam in uia latina est
porta quæ appellatur Metrodori clausa nunc: & ille
mons parui ambitus / qui est post cælium mōtem ad
Orientē appellat̄ Cœlius minor idest cœlicolus / me
minit Martialis.

REGIO PORTAE CAMPANAE.

Regio portæ campanæ est post Cœliū montē & auē
tinum usq; ad radices ascensus ad sanctū iohannem.

**PORTA CAPENA: VIA APPIA:
THERMAE ANTONIANAE:
VIA NOVA.**

Porta sancti Sebastiani uocat̄ porta Capena / & extrī /
secus uia uocatur appia / quæ est Regina aliarū uiarū
ducit usq; ad Brūdusiū. ista uia priusq; peruenias ad
ecclesiam sanctorū Nerei & archillei & Sixti uocat̄
uia Noua: quæ ducebat ad thermas antonianus quæ
fuerunt antonini caracallæ: quæ thermæ sunt a / dex /
tris post ecclesiam sancti Nerei & archillei. Et fluuiol /
lus qui oritur longius ab Vrbe. xx. mill. pas. in agro
maritino rigat radices montis auentini & ingreditur
Tyberim.

AVENTINVS.

Auentinus ab auibus dictus est: & incipit a / flumine.
magnum habet ambitū / & extenditur usq; ad mœnia

ubi est porta Capena / & ad metam ubi est porta sancti
Pauli. Mons Auentinus est longior & latior habet ec-
clesias multas ad occasum supra Tyberim ecclesiã san-
ctæ Sabinæ / Alexii / Marie in medio / sanctæ Priscæ
ad orientem prope finem longitudinis sanctæ Barbinæ.

VIA HOSTIENSIS SEPVL- CHRVM C. CESTII.

Prope portam sancti Pauli / extra quã uia est & appel-
lat Hostiensis est Pyramis quadrata cuiusdã, C. Cestii.

CAMPVS FIGVLORVM.

Campus ad portam sancti Pauli post Auentinum est
campus ubi hodie fit cursus Equorũ: In medio surgit
collis ubi fuerunt figuli / & ipse collis factus est ex frag-
mentis uasorũ fictilium. Aliæ figulinæ erant extra por-
tam Viminalẽ a / dextris ubi surgit collis eius materie.

HORREA ROMANORVM.

Post Auentinum montem uersus meridiem supra Ty-
berim planicies magna ubi erãt. CLX. horrea quæ ser-
uabant triticum Po. Ro. & erant magna & longa.

PONS SVBLICIVS.

Sub Auentino est pons qui olim appellabatur Subli-
cius. Erat enim ligneus nam sublices intelliguntur ma-
gnæ arbores. postea ab Aemilio factus est lapideus &
appellatur Aemilius.

TEMPLVM MATVTAE Leucotheos. Id est
Parua ecclesia rotunda sancti Stephani supra thyberim
olim fuit Matutæ Leucotheos / id est albæ deæ / hoc est
deæ matutini temporis.

TEMPLVM Herculis & ara maxima.
Post muros Scolæ grecæ statim non longe fuit Tem/
plum Herculis in foro boario rotundum cum multis
antiquitatibus dirutum tempore Sixti quarti. Nō lon
ge ab hoc templo / Templum uersus Auentinum fuit
appellatum Ara maxima.

CRISOCOLLA CIRCVS maximus.
Pauimentum Circi maximi fuit ex Crisocolle: Est autē
Crisocolle dura materies / quæ nascitur postq̄ aurum
effossum est / ex auro retinet colorē / in cætero est lapis
in hoc circo fiebant ludi ubi erant duo magni obelisci
quorū alter est maximus omnium qui sunt in orbe. Est
autem circus inter palatinū montem & auentinum.

PALATINVS MONS.
Mons palatinus habet in circuitu mille passus: ea fuit
prima sedes. P. R. & prim⁹ locus habitatus & sedes im
perii cōstituta ibi pp̄ qd Hercules in eo mōte hospitio
fuit recept⁹ ab Euādro rege. Palatiū autē appellat⁹ a Pa/
late urbe arcadiæ un̄ rex Euāder uenit ideo in eo mōte
fuit sedes. P. R. pp̄ quā causam ubicunq; est sedes ma/
gni principis palatiū appellatur: sed malū omē est im/
perio Romano q̄ propria sedes est inhabitata.

IANI VELABRVM.

In foro boario duo Iani. i. logiæ ibi recipiuntur merca-
tores/ & habet in se quadruuiū. unus ianus hæret eccle-
siæ sancti Georgii/ nã longe hinc Inter Auētinum fuit
uelabrū ita dictū q̄ cū locus esset paludosus hoīes qui
uolebāt transire in auentinū ferebant cymba & solue-
bāt stipē: pecunia aut̄ quæ soluitur nautis uelatura ap-
pellatur unde uelabrum.

TIBERIS SINVS prope Capitolium.

Sub Capitolio tyberis inferebat sinū qui ptingebat ra-
dices palatii: ubi nūc est ecclesia scī theodori ī eo spacio
prope fuit tēplū & ibi exposit⁹ Romulus & Remus ī
aluolo. i. scypho ligneo.

FIGVS RVMINALIS.

Ibi fuit ficus ruminālis appellata a ruminā lupæ. Est
aut̄ ruma māma.

LUPERCAL.

Supra in capitolio e/ regione istoꝝ locoꝝ fuit Luper-
cal hoc est mansio lupæ quæ nutriuit Romulū & Re-
mum erat aut̄ lupercal antrum prope tres colūnas.

TEMPLVM Castoris & Pollucis.

In fine fori Romani fuit templum Castoris & Pollu-
cis prope quod paruulus fons.

TARPEIVS MONS.

Tarpeius mons diuiditur in duos colles: in capitoliū
& arcem: in eius medio erat uallis in qua fuit Asylum

ad quod confugientes erant tuti. Erat autem Asylum
templum inuiolabile & ibi fuit templum iouis.

TEMPLUM IOVIS CAPITOLINI

In capitolio fuit templū iouis magni capitolini quod
erat quadratū quo quo uersu pedibus. C. altitudo. cl.

FINIS.

REGIONES ANTIQVÆ VRBIS.

PRIMA REGIO PORTAE.

CAPENAE.

Porta capena	uicus camenarū & ædis
uicus drusianus	uicus sulphitii ulterioris
uicus sulphitii citerioris	uicus fortunæ obsequentis
uicus puluerarius	uicus honoris & uirtutis
uicus trium ararum	uicus fabricii
ædis martis	ædis mineruæ
ædis tempestatis	ædis Apollinis
Area spei	area galli siue thalli siue thallia
area pinaria	area carsucæ
lacus promæthei	lacus uipsani
balineum torquati	balineum uectis bolani
balineum mamertini	balineum abascantiani
balineum antiochiani	thermæ seuerianæ
thermæ cōmodianæ	arcus diui ueri parthiri
arcus diui traiani	arcus drusi
mutatorium cæsaris	almo fluius

uici .ix. ædiculæ .x.
uicomagistri .xxxvi. curatores .ii.
denunciatores .ii. insulæ .iii. mil. ccl.
domus .ccxx. horrea .xiii.
balinæ priuata .lxxxii. lacus .lxxxiiii.
pistrina .xx.
Regio in ambitu continet ped. xii. mil. ccxxvi.

REGIO SECUNDA COELI montium

Templum Claudii macellum magnum
campus martialis lupatiæ
antrum cycoplis castra peregrina
caput aphyricæ arbor sancta
domus Philippi domus uectiliana
regia tullii hostilii mansiones
mansiones albanæ mita aurea
armentarium spolium samarium
ludus matutinus ludus gallicus
cohortes quinque uigilum uici .xii.
ædiculæ .viii. uicomagistri .xxviii.
curatores .ii. denunciatores .ii.
insulæ .iii. mil. domus .cxxxiiii.
horrea .xiii. balinæ priuata .xx.
pistrina .xii.
Regio in ambitu continet ped. xii. mil. cc.

REGIO TERTIA ISIS ET SERAPHIS.

Moneta amphiteatrū quod capit loca .lxxxvii. mil.
ludus magnus ludus daricus
domus britiana famium coragiū
pretura presentis. thermę Titi cesar aug.
lacus pastoris schola questorum
schola copulatorū porticus liuia
castra misenatū subura
uici.viii. edicule.viii.
uico magistri.xxiiii. curatores .ii.
denuntiatores .ii. insule .ii. mil. d. cc. lvii.
domus .c. lx. horrea .xiii.
balineę priuatę .lxxx. lacus .lxy.
pistrina .xii.
Regio in ambitu continet pedes .xii. mil. cccl.

REGIO QVARTA.

Templum pacis templum ueneris
templum faustine templum telluris
uia sacra basilica constantini
basilica pauli emiliti sacri portus
forū transitorium balineū daphnidis
porticus assidata ara uulcani cū uulcanali
Buccinū aureum ubi lothos a/romulo fata
appollo sandalarius horrea cathacea
fororiū tigillum meta sudans
colossus altus pedes: CC. & semis habens in capite rā
dios septem singuli pedes .xxii. & semis.
carinę domus pompeii

74
auita Ciceronum domus Vici. viii.
ædiculæ. viii. uico magistri. xxxii.
curatores .ii. insulæ. ii. mil. d. cclvii.
domus. c. xxxviii. horrea .viii.
balineę priuatę. lxxv. lacus. lxxviii.
pistrina .xii.
Regio in ambitu continet & pedes .xiii. mil.

REGIO QUINTA.

Exquilina cum turrim & colle Viminali.
lacus promethei macellum liuiani
nympheū diui Alexandri cohortes septem uigilum
horti plantiani horti mœcenatis
Hercules fullanus amphiteatrum castrense
campus exquilianus cāpus uiminalis cū aggere
lucus petelini domus aquilii iurecōsulti
ara iouis uiminei minerua medica
isis patricia lauacrum agrippine
thermę olympiadis uici. xv.
ædiculę. xv. uico magistri. lx.
curatores .ii. denuntiatores .ii.
insule. iii. mil. dccc. l. domus. clxxx.
lacus. lxxix horrea .xxiii.
balineę priuate. lxxv. pistrina .xii.
Regio in ambitu continet pedes. xv. mil. dccc.

REGIO SEXTA

alta semita uicus mamuri

vicus bellone	templum salutis
templum sarapeum	templū apollinis & clatræ
templū Floræ	floralia
Capitolium uetus	forum salustii
statua mamuri plumbea	Templum quirini
domus attici	malum punicum
templum gentis flauia	horti salustiani
senatulum mulierum	thermæ constantianæ
thermæ dioclitiani	balnea Pauli
decem tabernæ	ad gallinas albas.
area calidii	cohortes tres uigilum
Vici. xii.	ædiculæ. xvi.
uicomagistri. xlviii.	Curatores duo
insulæ. iii. mil. d. v.	domus. c.
horrea. xviii.	balneæ priuate. lxxv.
lacus. lxxvi.	pistrina. xii.
Regio in ambitu continet	pedes. xv. mil. d. c.

R E R G I O S E P T I M A .

Via lata	lacus ganymedis
cohortes septem uigilum	arcus nouus
nymphæum iouis	ædicula capraria
campus Agrippæ	templum Solis
castra gentiana	porticus Constantini
templū nouū fortunæ	templū nouū Quirini
facellum senii sangi	equi aenei tiridatis
forum suarium	forum archemonium
horti liuiani	pila tyburtina
ad mansuetas	lapis pertusus

uici .x.
uicomagistri .xl.
denuntiatores duo
domus .cxx.
pistrina .xvi.
lacus .lxxvi.

Regio in ambitu continet pedes .xii. mil. dccc.

REGIO OCTAVA.

Forum romanum

comiciū

cloacinæ templum

græcostasis

miliareum aureum

templum ueneris cluarine

pila oratia

templum castrorum

equus æneus Domitiani

ludus æmilius

arcus fabianus

iani duo celebris mercatorum locus

templum uestæ

templum romuli

forum cæsaris

forum augusti

Forum traiani cum templo & equo eneo & calumna

na coclide quæ est alta pedes .cxxviii habetq; in-

tus gradus .clxxxv. fenestrellas .xlv.

ædicula concordia supra græcostasim

ædicula .xii.

curatores duo

insula .iii. mil. ccc. lxxxv.

horrea .xxv.

balinæ priuatæ .lxxv.

pedes .xii. mil. dccc.

uictoria aurea

tabernæ nouæ

colūna cū statua. M. Iudii

Aedis opus & saturni

septem tabernæ

senatulum aureum

curia

templum concordia

acrium mineruæ

iulia porticus

puteal libonis

regia numæ

templum deum penatium

templum iani

stationes municipiorum

cohortes sex uigilium

d

lacus curtius	basilica argentaria
ædis uictorię	uicę poseę
umbelicus urbis romę	templum Titi & Vespasia
basilica Pauli cum phrygijs columnis	(na
ficus ruminalis in comicio	uicus ligurum
Apollo translato ex apollonia .xxx. cu.	
delubrum Mineruę	ædicula iuuentę
porta carmentalis uersus circum fluminium	
capitolium	templum Iouis tonantis
ædis ueiouis	signum iouis imperatoris
a preneſte deuectum	asyllum
templum uetus mineruę	horrea germanica (ros
horrea agrippina	aqua cernēs quatuor ſcau
forum boarium	ſacellum pudicitię patritię
ædes herculis uictoris a littera cognominata rotūda &	
antrum caci	ædis maturę (parua
uicus iugarius idem & furarius cum ſigno uortūni	
porticus margaritaria	uicus unguentarius
helephantus herbarius	uici. xii.
ædicule totidem	uico magiſtri .xlviij
curatores .ii.	denuntiatores .ii.
infulę .iii. mil. dccc. lxxx.	domus .c. l.
balineę priuatę .lxvi.	horrea .xviij.
lacus .cxx.	pristina .xx.
Regio in ambitu continet pedes .xii. mil. dccc. lxxvii.	
REGIO NONA.	
Circus flaminius	ſtabula .iiii. factionū .viii.
ædis antiqua apollinis cum lauacro.	
porticus Philippi	mimitia uetus

46

mimicia frumentaria scripta balbi
 porticus corynthia Cn. octauii quæ prima .xii. fuit
 theatrum balbi capit loca .xxx. mil.
 Jupiter pompeianus .cl. cas. dicauit & a uicinitate
 theatrum marcelli capit loca .xxx. mil. (appels
 delubrum Cn. domicii carcer. Cl. x. uiri
 templum bruti callaici campus martis
 uilla publica ubi primum populi census est actus
 trigaria ecuria
 horti luculani fons scipionum
 sepulchrum augustorum ciconia
 nixæ pantheon ioui uictori
 basilica macilii thermæ adriani
 templū diui antonini cum cocide colūna quæ est al
 ta ped. clxxv. habet lincus gradus .ccvi. & fenestrel
 thermæ adriani thermæ agrippæ Clas. lvi.
 thermæ neronianæ quæ postea alexandrinæ
 templum boni euentus porticus argonautarum
 ædis bellonæ uersus portam carmentalem Ante hanc
 ædem columna index belli inferendi,
 meleagricum iscum
 serapeum calcidica mineruium
 minerva diuor
 insula phelidii siue phelidis Vici .xxx.
 ædiculæ totidem uicomagistri .xlviij.
 curatores .ii. denuntiatores .ii.
 insulæ .iii. mil. dcc. lxxxviii. balinæ priuatæ .lxiii.
 horrea .xii. pistrina .xx.
 Regio in ambitu cōtinet pedes .xxx. mil. d. d ii

REGIO DECIMA

palatium uicus padi
uicus curtarum uicus fortunæ respicientis
uicus salutaris uicus appollinis
uicus cliuusq; diei roma quadrata
ædis Iouis fatoris casa Romuli
parta Bacchi ubi fuerunt ædes Vitruuii fondani
ara febris templum fidei
ædis matris deum domus ceroniorum
ficilia Iouis cenatio
ædes Apollinis ubi Lydoni pendent instar arboris
mala ferentis bibliotheca
ara palatina ædes Iouis uictoris
domus Dionisii domus Q. catulli
domus Ciceronis ædes Diouis
uelia curia uetus
fortuna respiciens septizonium seueri
uictoria germanica lupercal
ædes raymusiæ pentapylon Iouis arhitratoris
domus augustiana domus tyberiana
sedes imperii romani auguratorium
ad mammeam hoc est sticte mamme
uici. vi. ædicole totidem
uicomagistri. xxiiii. curatores duo
denuntiatores duo insule .ii. mil. dc. xliiii.
domus. lxxxviii. lacus. xxx. ii.
horrea. xlviii. pistrina. xx.
balineę priuate. xxxvi.
Regio in ambitu habet pedes .xii. mil. dc.

REGIO VNDECIMA.

Circus maximus

circus maximus qui capit loca .ccclxxxv. mil.

portę .xii. templum Mercurii

ædes ditis patris ædes ceteris

ædes ueneris opus fabri gurgitis porta trigemina

salinę Apollo cęlispex

ædes portumni Hercules oliuarius

ara maxima ædes cęreris

ædes pompeii obelisci .ii. iacet. alter alter erectus

ædes murcię ædes confi subterraneę

forum obliuorum in eo columna est lactaria ad

quam infantes lacti alendi deferuntur.

uelabrum maius uelabrum minus

arcus Constantini uici .viii.

ędiculę totidem uicomagistri .xxxii.

curatores .ii. denuntiatores

insule .ii. dc. domus .lxxxviii.

balinę priuatę .xv. horrea .xvi.

lacus .lx. pistrina .xii.

Regio in ambitu habet pedes .xi. mil. d.

REGIO DVODECIMA

Piscina publica uicus Veneris almę

uicus piscine publicę uicus dianę

uicus ceios uicus triari

uicus aquę salientis uicus laci recti

uicus fortunę mammosę uicus colapeti pastoris

uicus portę ruscelanę uicus portę neuię

uicus uictoris	horti asmani
area radicana	caput uiae nouae
fortuna mammosa	isis antenodoria
aedis bonae deae subsaxanae	donum delphini
thermae antoniani	septem domus pareborum
campus lannatarius	domus chilonis
cohortes tres uigilum	domus corfinicii
priuata hadriani	Vici. xii.
aediculae totidem	uicomagistri. xlviii.
curatores .ii.	denuntiatores .ii.
insulae .ii. mil. cccclxxxvi	domus .c. xiiii.
bilinae priuatae. xliiii.	lacus .lxxx.
horrea . xx .	
Regio in ambitu habet pedes. xii. mil.	

REGIO TERTIADECIMA.

Auentinus	uicus fidii
uicus frumentarius	uicus trium uiarum
uicus caesari	uicus ualerii
uicus laci miliarii	uicus capitis canteri
uicus trium altium	uicus nouus
uicus loreti minoris	uicus armilustri
uicus columnae lignae	uicus macerarius
uicus mundiciei	uicus loreti minoris
uicus fortunae dubiae	armilustrum
templum conae dianae	thermae decianae
thermae siriaceae	templum libertatis
thermae uarianae	dolcenum siue dolocrum
priuata traiani	remuria

mappa aurea	platanon
horrea gabe	horrea amicei
scalę gemonię	porticus fabaria
schola cassii	templum Iunonis reginę
forum pistorium	uici .xvii.
ędiculę totidem	uicomagistri .lxxiiii.
curatores .ii.	denuntiatores .ii.
insulę .ii. mil. cccclxxxviii.	domus .c.iii.
balineę priuatę .lxiiii.	lacus .lxxviii.
horrea .xxvi.	pistrina .xx.
Regio in ambitu continet pedes .xvi. mil. cc.	

REGIO QUARTADECIMA

Transiberis	uicus censori
uicus gemini	uicus rostrati
uicus longi aquilę	uicus statuę ticianę
uicus quadrati	uicus rutiliani maioris
uicus rutiliani minoris	uicus ianuclensis
uicus brutianus	uicus larum lucalium
uicus statuę ualerianę	uicus salutaris
uicus pauli	uicus sex lucci
uicus semiplubici	uicus patratili
uicus Ilei restituti	uicus faufei
uicus sergi	uicus ploti
uicus uiberini	gaianium
naumachię .ii.	cornisę
vaticanus	horti poinitii
ianiculum	manię facellum

balineum ampelidis
statua ualeriana
cohortes septem uigilum
templum fortis fortunæ
thermæ septimianæ
hercules culcans
campus codetanus
castra lecticariorum
ædicule toridem
curatores .ii.
insulæ .iiii. mil. ccccv.
balinæ priuatae .lxxxvi.
horrea .xxii.

Regio i ambitu habet pedes .xxxiiii. mil. cccclxxxvi.

Senatula tria. Vnum inter Capitolium & forum
ubi magistratus deliberabant: Alterum ad portam ca
penam: Tertiū citra ædem bellonæ in circo flamenco
ubi dabantur Senatus legatis quos in urbem admittere
nolebant: Quartum senatū matronarū in quirinale.
bibliothecæ .xxix. publicæ ex his precipue duæ Pala
tina & Vlpia.

Obelisci magni sex: duo in circo maximo maior est
pedum .cxxxii. minor pedes .lxxxviii. & semis.

unus in uaticano.

unus in campo martio pedes .lxxii.

duo in manselo augusti pares singuli pedes .xlii. &
semis.

Obelisci priuati .xlii. in plerisque sunt notæ ægip
tiorum.

balineum priscidianæ
statua siccina
caput gorgonis
area septimiana
ianus septimianus
campus brutianus
horti getæ
uici .xii.
uico magistri .lxxxviii.
denuntiatores .ii.
domus .cl.
lacus .clxxx.
pistrina .xxii.

PONTES OCTO

- Mulvius
- Vaticanus
- Fabritius
- Palatinus
- Aelius
- Ianuclensis
- Cæstius
- Aemilius qui ante Sublitius

CAMPI OCTO.

- Viminalis
- Exquilianus
- Agrippæ
- Martius
- Codetanus
- Bruttanus
- Peculiarius
- Lannatarius
- Vnus ultra Tiberim : Campus Vati-
canus extra numerum.

FORA SEDECIM.

- Romanum quod dicitur magnum
- Cæsaris augusti
- Boarium
- Trāsitorium
- Nolitorium

Pistorium

Traiani

Antenobardi

Suarium

Archemonium

Dyoclitiani

Gallorium

Rusticorum

Cupedinis

Piscarium

Salustii

BASILICAE .X.

Vlpia

Pauli

Nestini

Neturnii

Macidii

Martiana

Vescellaria

Florelli

Siciminii

Cōstantiniana

THERME .XII.

Traiani

Titi

Agrippæ

Syriacæ

Commodianæ

Seuerianæ

Antonianæ

Alexandrinæ q̄ Neronianæ

Dyoclitianæ

Decianæ

Constantinianæ

Septimianæ

Iani per omnes regiones incrustati &
adornati signis duo precipui ad arā
Fabianam superior inferior.

AQVAE, XX.

Appia

Martia

Vitgo

Claudia

Herculaneæ

Tepula

Damiata

Traiana

Annia

Halsia galifiena q̄ augusta

Cærulea

Iulia

Argentiana

Cininia

Sabatina

Aurelia
Septimiana
Seueriana
Antoniana
Alexandrina

VIAE. XXIX.

Appia
Latina
Libicana
Campana
Prænestina
Tiburtina
Collatina
Nometana q̄ figulē
Salaria (sis
Flaminea
Aemilia
Claudia
Valeria
Ostiensis
Laurentina
Ardeantina
Setina
Quinctia
Gallicana
Triūphalis
patinaria
Ciminia

Cornelia
Tiberina
Aurelia
Cassia
Portuensis
Gallia
Laticulensis

**CAPITOLIA DVO VE
TVS ET NOVVM.**

Amphiteatra duo
Colisei duo
Columnæ coelides duæ
Macella duo
Theatra tria
Ludi quinque
Nymphae undecim
Equi ænei inaurati. xxii.
Equi eburnei nonaginta quatuor
Tabulæ sine numero
Signa sine numero
Arcus marmorei. xxxvi
Lupanaria. xxxv.
Latrinæ publicæ. cxliiii.
Cohortes prætorie. x.
Cohortes urbanae. iiii.
Cohortes uigiliū septem
Execubatoria. xiiii.
Vixilla duo cōmunia

Castra peregrina

Castra misenantium

Castra tabellariorum

Castra lecticariorum

Castra uictimariorum

Castra salgamaiorum

Castra sibiriorum

Castra equitum singulorum duo

Mensæ olearie .xxiiii. mil. ii.

Finis.

**NOMINA REGIONVM EX
PRAEDICTIS EX
CEPTA.**

Regio. i. Porta capena

Regio. ii. Celimontium

Regio. iii. Isis & serapis

Regio. iiii. Templum pacis

Regio. v. Exquilina

Regio. vi. Alta semita

Regio. vii. Via lata

Regio. viii. Forum romanum

Regio. ix. Circus flaminius

Regio. x. Palatium

Regio. xi. Circus maximus

Regio. xii. Piscina publica

Regio. xiii. Auentinus

Regio. xiiii. Transtiberis

Finis.

52.

PORTARVM NOMINA EX
TORTELIO SVM
PTA.

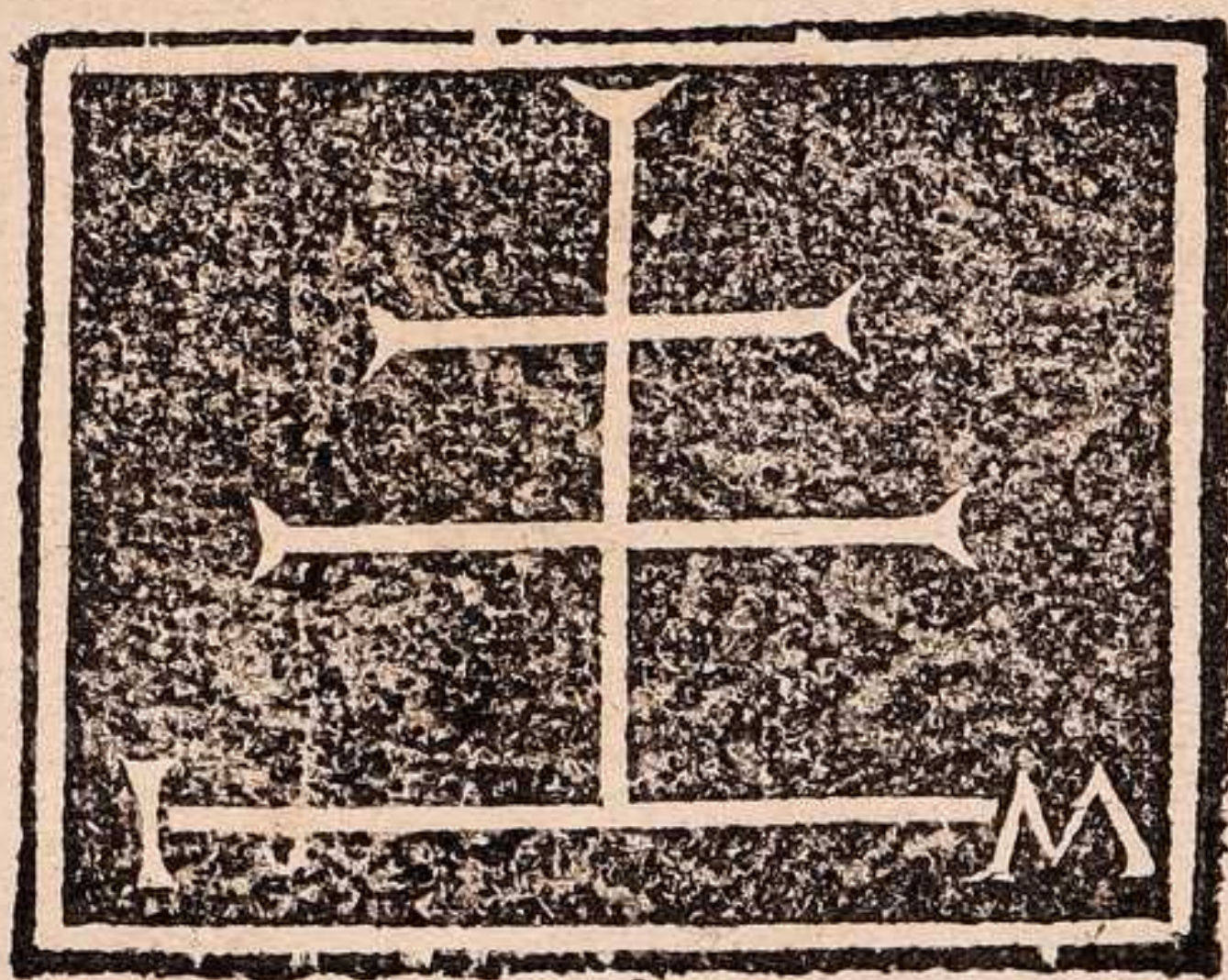
CFluentana nūc sancta Maria popu-
li. Pinciana. Salaria. Viminalis nunc
sanctæ Agnetis. Exquilina atq; tybur-
tina sancti Laurentii. Neuia porta san-
ctæ Mariæ maioris. Asinaria sancti Io-
annis. Capena porta Accia dicitur.
Hostiensis nunc sancti Pauli. Aurelia
nunc sancti Pancratii. Triumphalis in-
ter hospitale sancti Spiritus & basilica
beati Petri. Partusa. Viridaria. Angeli.
Aenea.

MONTIVM NOMINA

CCapitolinus uel tarpeius. Auenti-
nus. Palatinus. Cælius. Exquilinus.
Viminalis. Et Quirinalis.

Finis.

CImpræssum Romæ per Iacobum
Mazochiū. Anno. M. D. XV.
Die. V. Nouemb.

PORTA YVY MONTANA EK
TORTELLO YVY

P. A.

Plenaque sine facit. Nulla popu
li. Piacia. Salvia. Viminis que
sancti Agathis. Exposita sig. yvyr
tus sancti Laurentii. Nova porta
de Maria. Iniquis. Sancti
sanis. Caput port. Acta. d. d. d.
Historia. nua. sancti Pauli. B. d. d.
nue. sancti Yvyrati. T. d. d. d. d.
re. Holone. sancti Spiritus. B. d. d.
sancti. Yvyrati. V. d. d. d. d.

A. d. d.

MONTIVM NOMINA

Carolinus. uel. A. u. u.
us. Palatinus. B. d. d. d. d.

Viminis. B. d. d. d. d.

Imp. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.

M. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.

Die. V. N. u. u. u.

